

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ
Factor of Success the Operation of Prathabu Sub-District
Community Justice Center

จิรศักดิ์ บางท่าไม้¹ สิริพัฒน์ ลาภจิตร²

Jirasak Bangtamai, Siriphat Lapchit

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ ใช้รูปแบบวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เก็บข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ตำบลประทัดบุ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน สมาชิกเครือข่ายและเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง นำแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟารวมทั้งฉบับ 0.875 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.78$, $S.D.=0.762$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัจจัยความสำเร็จที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การบริหารจัดการ ($\bar{x}=3.84$, $S.D.=0.793$) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{x}=3.82$, $S.D.=0.778$) การสนับสนุนจากภาครัฐ ($\bar{x}=3.75$, $S.D.=0.768$) และเครือข่ายชุมชน ($\bar{x}=3.73$, $S.D.=0.684$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานมีเฉพาะกฎหมายลำดับรองคือคำสั่งกระทรวง คณะกรรมการเป็นการรวมตัวแบบเฉพาะกิจ บทบาทหน้าที่ซ้อนกับหน่วยงานอื่น ความเชื่อถือของผู้ใกล้เคียง แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมโดยปรับปรุง การบริหารจัดการ กฎหมาย และกระบวนการงาน มีผู้นำชุมชน อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางการและไม่ใช่ทางการ อาสาสมัครยุติธรรมชุมชน เป็นผู้ดำเนินการใกล้เคียง โดยใช้หลักความโปร่งใส การมีส่วนร่วม การประสานงาน การประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัยความสำเร็จ; ศูนย์ยุติธรรมชุมชน; การใกล้เคียง

Received: 2021-03-25 Revised: 2021-08-02 Accepted: 2021-08-02

¹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี Faculty of Law, Ubon Ratchathani University.
Corresponding Author e-mail: siriphat.lapjit@gmail.com

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University. e-mail: siriphat.lapjit@gmail.com

Abstract

The main purpose of this study was to examine the factor of success the operation of Prathabu sub-district community justice center. Mixed methods research. Data from a set of 400 people questionnaires of Prathabu sub-district, Prasat district, Surin province. The qualitative research key informants were collected, boards of the community justice center and staff performing at least 5 years of 15 persons. The instrument used a structured interview questionnaire. The reliability coefficients, alpha, 0.875. These statistics were computed: frequency, percentage, mean, standard deviation. Information from the interview analyzes data by content analysis. Research findings were as follows: factor of success the operation of Prathabu sub-district community justice center overall, it was at a high level ($\bar{x}=3.80$, S.D. = 0.7). The considered on a case-by-side basis, it was found that the community justice center, the highest level was management ($\bar{x}=3.84$, S.D. =0.793), followed by community participation ($\bar{x}=3.82$, S.D.=0.778), government support ($\bar{x}=3.75$, S.D.=0.768), networks ($\bar{x}=3.73$, S.D.=0.684); statistical significance at level 0.05. Problems with operation; the only minor law is ministry orders and procedures, committee such as ad-hoc gathering, roles and duties overlapping with other departments, mediator trust. The appropriate development of community justice centers; improve of management, law and process. The community leaders, such as village headman, official leader and informal, community volunteers perform mediation in the community by principles of transparency, impartiality, coordination, participation, knowledge publicity and reconciliation of justice.

Keywords: Factor of success; Community justice center; Mediation

บทนำ (Introduction)

ยุติธรรมชุมชนในประเทศไทย เป็นแนวทางหรือกระบวนการที่มีขึ้นเพื่อป้องกันและควบคุมอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยอาศัยกลไกคือคนในชุมชนที่ตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนของตน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นหุ้นส่วนในการดูแลและปกป้องชุมชนของตน คนในชุมชนจะร่วมกันหาทางออกและแนวทางป้องกันปัญหา รวมทั้งร่วมกันเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นในชุมชน (สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, 2562) สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ของกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 18 สิงหาคม 2563 พบว่ามีผู้ต้องราชทัณฑ์จำนวน 382,648 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนประมาณ 20,000 คน และแนวโน้มเพิ่มขึ้น (กรมราชทัณฑ์, 2563) นอกจากนี้สถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2557-2561 จากตารางที่ 1 คดีที่ขึ้นสู่ศาลแพ่งเป็นอันดับ 1 คือ คดีมรดก ลำดับที่ 2

คดีละเมิด ลำดับที่ 3 ถึง 5 รับช่วงสิทธิ ยืม ซื้อมาย ชัปลั และประกันภัย สำหรับคดีผู้บริโภค คดีอันดับที่ 1 สินเชื่อบุคคล รองลงมา กู้ยืม ค้ำประกัน กู้ยืมเพื่อการศึกษา บัตรเครดิต และเช่าซื้อ

ตารางที่ 1 สถิติ 5 อันดับคดีแพ่งที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลทั่วประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2561

ปี พ.ศ.	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5
2561	มรดก	ละเมิด	รับช่วงสิทธิ	ยืม	ซื้อมาย
2560	มรดก	ละเมิด	รับช่วงสิทธิ	ซื้อมาย	ชัปลั
2559	มรดก	ละเมิด	รับช่วงสิทธิ	ซื้อมาย	ประกันวินาศภัย
2558	มรดก	ละเมิด	ยืม	รับช่วงสิทธิ	ซื้อมาย
2557	มรดก	ละเมิด	ยืม	ซื้อมาย	รับช่วงสิทธิ

ที่มา : รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2557-2561

กรณีเกิดข้อพิพาทระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนขึ้น คู่กรณีคนใดคนหนึ่งจะนำประเด็นปัญหาไปฟ้องร้องต่อศาล ให้ช่วยทำหน้าที่ไต่สวนชี้ขาดข้อพิพาท เพื่อชดเชยผู้ถูกกระทำ หรือลงโทษผู้กระทำผิดโดยกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก แต่มีปัญหาในหลายด้าน (กระทรวงยุติธรรม, 2560) ดังนี้ 1) ปัญหาคดีล้นศาลผู้ต้องขังล้นคุก 2) ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรม โดยเฉพาะประชาชนที่ยากจนหรือด้อยโอกาส 3) ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในชุมชนเพื่อลดปัญหาข้อพิพาท แนวคิดกระบวนการยุติธรรมทางเลือก เช่น การเจรจา การไกล่เกลี่ย อนุญาโตตุลาการ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จึงนำมาสู่กระบวนการยุติธรรมชุมชน

ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประตูปะทุผลการดำเนินงานในแต่ละปีสามารถระงับข้อพิพาทได้ทุกราย ในปี พ.ศ. 2561, 2562, 2563 ได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท 9 ราย, 10 ราย, 15 ราย ตามลำดับ ขณะเดียวกันในรอบไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2563 ได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท 4 ราย ได้แก่ กรณีเรียกค่าสินไหมทดแทน จำนวน 1 ราย กรณีการชำระหนี้ จำนวน 2 ราย และกรณีขอเปิดทางจำเป็น จำนวน 1 ราย ซึ่งผลการไกล่เกลี่ยสำเร็จทั้ง 4 ราย (ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประตูปะ, 2563) แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการดำเนินงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประตูปะ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และศึกษาแนวทางที่เหมาะสมต่อการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนของกระทรวงยุติธรรมที่เน้นทำให้เกิดการบูรณาการงานจากทุกภาคส่วนของรัฐและประชาชนมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ
3. เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัด

บุ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้การรวบรวมข้อมูลทั้งเครื่องมือเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ พื้นที่ทำการศึกษาศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรม ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ รวม 15 คน ประชากรกลุ่มประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลประทัดบุ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,998 คน เก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % หรือที่ระดับนัยสำคัญ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน และเพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินการในกรณีนี้ ผู้วิจัยจะใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจำนวน 400 คน

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การแปลค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) คือ ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 พิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (ค่า IOC) จำนวน 2 ชุด ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามแต่ละชุดดังนี้

ชุดที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามสำหรับประชาชนอยู่ระหว่าง 0.70-1.00

ชุดที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามผู้ปฏิบัติงาน/สมาชิก ระหว่าง 0.81-1.00

จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มาทำการปรับปรุงแก้ไข ก่อนจะนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างละ 30 คน ซึ่งได้แก่ ประธานศูนย์ใกล้เคียงระดับข้อพิพาทชุมชน กรรมการสมาชิกศูนย์ใกล้เคียงระดับข้อพิพาทชุมชน และประชาชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามชุดที่ 1 แบบสอบถามประชาชน มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.784 และแบบสอบถามชุดที่ 2 แบบสอบถามประธาน กรรมการ หรือสมาชิกศูนย์ใกล้เคียงระดับข้อพิพาทและเจ้าหน้าที่ นำแบบสอบถามหาความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟารวมทั้งฉบับ 0.875

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลในการเก็บแบบสอบถาม และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยข้อมูลจากแบบสอบถาม

นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ศึกษา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชาย 235 คน หญิง 165 คน อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 248 คน (ร้อยละ 62) ส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษา จำนวน 182 คน (ร้อยละ 45.5) มีความคิดเห็นดังนี้

1. ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประตูปะทุ

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประตูปะทุ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันองค์กร	ระดับความคิดเห็น (N=400)		
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปล ผล
ก.	ด้านการบริหารจัดการ	3.84	0.793	มาก
1	การจัดทำแผนการดำเนินงานและวางกลยุทธ์ไปสู่เป้าหมาย จากการประชุมร่วมกัน	3.86	0.678	มาก
2	การกำหนดเป้าหมายตามกรอบภารกิจที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด	3.68	0.784	มาก
3	การปฏิบัติงานเชิงรุก และรับเรื่องร้องเรียนประจำศูนย์	3.92	0.834	มาก
4	การปฏิบัติงานเชิงรุก กรรมการและเครือข่ายลงพื้นที่ชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ รับทราบปัญหา	3.98	0.733	มาก
5	การประชุมแลกเปลี่ยนและการประสานงานอย่างต่อเนื่อง	3.88	0.876	มาก
6	การเก็บข้อมูลหลักฐานอย่างเป็นระบบ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้	3.74	0.608	มาก
7	การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	3.75	0.827	มาก
8	ผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายเดียวกันให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร	3.94	0.710	มาก
ข.	ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ	3.75	0.768	มาก

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันองค์กร	ระดับความคิดเห็น (N=400)		
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปล ผล
1	นโยบายงานยุติธรรมตามแผนงานพัฒนาระบบ ยุติธรรมชุมชน	3.76	0.831	มาก
2	ส่วนกลางจัดอัตรากำลังให้เพียงพอต่อการ ปฏิบัติงาน	3.68	0.686	มาก
3	การได้รับการสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถจากหน่วยงานของรัฐมาช่วย ปฏิบัติงาน	3.78	0.712	มาก
4	การได้รับการสนับสนุนผ่านโครงการที่สำนักงาน ยุติธรรมจังหวัดจัดขึ้น	3.72	0.686	มาก
5	การได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน เพียงพอ	3.77	0.634	มาก
6	โครงสร้างกำหนดคณะกรรมการของศูนย์ยุติธรรม ชุมชนประกอบด้วย ที่ปรึกษา คณะกรรมการศูนย์ ยุติธรรมชุมชน และเครือข่ายยุติธรรมชุมชน มี ความเหมาะสม	3.63	0.625	มาก
7	การส่งเสริมและสร้างจุดเชื่อมต่อระหว่างสำนักงาน ยุติธรรมจังหวัด กระทรวงยุติธรรมกับชุมชน	3.75	0.762	มาก
8	การมีศูนย์ยุติธรรมชุมชนช่วยให้ประชาชนได้รับ ความยุติธรรมและลดความเหลื่อมล้ำด้านความเป็น ธรรมทางสังคม	3.74	0.764	มาก
9	การมีศูนย์ยุติธรรมชุมชนช่วยลด “คดีล้นศาลและ ผู้ต้องขังล้นคุก”	3.82	0.753	มาก
10	การมีศูนย์ยุติธรรมชุมชนช่วยลดข้อพิพาทและ แก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนจากความไม่เป็นธรรม	3.85	0.602	มาก
ค.	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.82	0.778	มาก
1	การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้กิจกรรมของศูนย์ ยุติธรรมชุมชนบรรลุผล	3.72	0.876	มาก
2	ความพร้อมของคนในชุมชนในการให้ความร่วมมือ	3.74	0.834	มาก

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันองค์กร	ระดับความคิดเห็น (N=400)		
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปล ผล
	กับศูนย์ยุติธรรมชุมชนทำให้การขับเคลื่อนภารกิจเกิดผลสำเร็จ			
3	การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อศูนย์ยุติธรรมชุมชนช่วยสนับสนุนให้เกิดกระบวนการยุติธรรมในชุมชน	3.98	0.752	มาก
4	การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นหุ้นส่วนในการดูแลและปกป้องชุมชนของตน ร่วมกันหาทางออกและแนวทางป้องกันปัญหาชุมชน และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชุมชน	3.94	0.822	มาก
5	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบชุมชนช่วยลดปัญหาข้อพิพาท	3.82	0.774	มาก
6	การปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนและศูนย์ยุติธรรมชุมชนทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชน	3.84	0.753	มาก
7	การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างเพื่อนบ้าน การมีส่วนร่วมกันป้องกันอาชญากรรมของชุมชน จะช่วยลดและควบคุมปัญหาอาชญากรรมทางอ้อมในชุมชน	3.92	0.785	มาก
8	การเฝ้าระวัง แจ้งข่าว แจ้งเบาะแสทางคดีความหรือการกระทำความผิดตามกฎหมายให้หน่วยงานทราบ	3.64	0.628	มาก
ง.	ด้านเครือข่ายการทำงาน	3.73	0.684	มาก
1	เครือข่ายและผู้ปฏิบัติงานให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน	3.82	0.734	มาก
2	เครือข่ายและผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญต่อศูนย์ยุติธรรมชุมชนเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึง	3.72	0.776	มาก
3	เครือข่ายและผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน	3.78	0.733	มาก

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันองค์กร	ระดับความคิดเห็น (N=400)		
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปล ผล
4	คณะกรรมการ เครือข่าย และผู้ปฏิบัติงานทุกตำแหน่งมีการประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอยู่เสมอ	3.56	0.642	มาก
5	ทักษะความสามารถของเครือข่ายและผู้ประสานงาน ประสานงานทำให้การสร้างภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็ง	3.76	0.548	มาก
6	เครือข่ายควรมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมโดยบูรณาการร่วมกับส่วนงานอื่นเช่นอปพร.	3.74	0.746	มาก
7	การมีเครือข่ายเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชน เผื่อระวังและช่วยแจ้งเบาะแส ช่วยลดปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน	3.81	0.734	มาก
8	การสร้างความร่วมมือของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในพื้นที่เพื่อช่วยบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่กระทำความผิดซ้ำ	3.68	0.765	มาก
โดยรวม		3.78	0.762	มาก

จากตารางที่ 1 ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประตูปนุ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ดังนี้

(1) ด้านการบริหารจัดการ : พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประตูปนุ ด้านการจัดการองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.84$, S.D.=0.793) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การปฏิบัติงานเชิงรุก กรรมการและเครือข่ายลงพื้นที่ชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ รับทราบปัญหา ($\bar{x}=3.98$, S.D.=0.733) รองลงมา ได้แก่ ผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายเดียวกันให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร ($\bar{x}=3.94$, S.D.=0.710) การปฏิบัติงานเชิงรุก และรับเรื่อง

ร้องเรียนประจำศูนย์ ($\bar{x}=3.92$, $S.D.=0.834$) การประชุมแลกเปลี่ยนและการประสานงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}=3.88$, $S.D.=0.876$) การจัดทำแผนการดำเนินงานและวางกลยุทธ์ไปสู่เป้าหมายจากการประชุมร่วมกัน ($\bar{x}=3.86$, $S.D.=0.678$) การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}=3.75$, $S.D.=0.827$) และการเก็บข้อมูลหลักฐานอย่างเป็นระบบ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{x}=3.74$, $S.D.=0.608$) ตามลำดับ

(2) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ : พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.75$, $S.D.=0.768$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการมีศูนย์ยุติธรรมชุมชนช่วยลดข้อพิพาทและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากความไม่เป็นธรรม ($\bar{x}=3.85$, $S.D.=0.602$) รองลงมา ได้แก่ การมีศูนย์ยุติธรรมชุมชนช่วยลด “คดีล้นศาลและผู้ต้องขังล้นคุก” ($\bar{x}=3.82$, $S.D.=0.753$) การได้รับการสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถจากหน่วยงานของรัฐมาช่วยปฏิบัติงาน ($\bar{x}=3.78$, $S.D.=0.712$) การได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานเพียงพอ ($\bar{x}=3.77$, $S.D.=0.634$) นโยบายงานยุติธรรมตามแผนงานพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชน ($\bar{x}=3.76$, $S.D.=0.831$) การส่งเสริมและสร้างจุดเชื่อมต่อระหว่างสำนักงานยุติธรรมจังหวัดกระทรวงยุติธรรมกับชุมชน ($\bar{x}=3.75$, $S.D.=0.762$) การมีศูนย์ยุติธรรมชุมชนช่วยให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมและลดความเหลื่อมล้ำด้านความเป็นธรรมทางสังคม ($\bar{x}=3.74$, $S.D.=0.764$) การได้รับการสนับสนุนผ่านโครงการที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดจัดขึ้น ($\bar{x}=3.72$, $S.D.=0.686$) ส่วนกลางจัดอัตรากำลังให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{x}=3.68$, $S.D.=0.686$) โครงสร้างกำหนดคณะกรรมการของศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีความเหมาะสม ($\bar{x}=3.63$, $S.D.=0.625$) ตามลำดับ

(3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน : พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.82$, $S.D.=0.778$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อศูนย์ยุติธรรมชุมชนช่วยสนับสนุนให้เกิดกระบวนการยุติธรรมในชุมชน ($\bar{x}=3.98$, $S.D.=0.752$) รองลงมา ได้แก่ การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นหุ้นส่วนในการดูแลและปกป้องชุมชนของตน ร่วมกันหาทางออกและแนวทางป้องกันปัญหาชุมชน และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชุมชน ($\bar{x}=3.94$, $S.D.=0.822$) การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างเพื่อนบ้าน การมีส่วนร่วมกันป้องกันอาชญากรรมของชุมชน จะช่วยลดและควบคุมปัญหาอาชญากรรมทางอ้อมในชุมชน ($\bar{x}=3.92$, $S.D.=0.785$) การปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนและศูนย์ยุติธรรมชุมชนทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชน ($\bar{x}=3.84$, $S.D.=0.753$) และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบชุมชนช่วยลดปัญหาข้อพิพาท ($\bar{x}=3.82$, $S.D.=0.774$) ความพร้อมของคนในชุมชนในการให้ความร่วมมือกับศูนย์ยุติธรรมชุมชนทำให้การขับเคลื่อนภารกิจเกิดผลสำเร็จ ($\bar{x}=3.74$, $S.D.=0.834$) การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้กิจกรรมของศูนย์ยุติธรรมชุมชนบรรลุผล ($\bar{x}=3.72$, $S.D.=0.876$) ตามลำดับ

(4) **ด้านเครือข่ายการทำงาน** : พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.73$, $S.D.=0.684$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เครือข่ายและ ผู้ปฏิบัติงานให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ($\bar{x}=3.82$, $S.D.=0.734$) รองลงมา ได้แก่ การมี เครือข่ายเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเฝ้าระวังและช่วยแจ้งเบาะแส ช่วยลดปัญหาความ เดือดร้อนของชุมชน ($\bar{x}=3.81$, $S.D.=0.734$) เครือข่ายและผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจไปในทิศทาง เดียวกัน ($\bar{x}=3.78$, $S.D.=0.733$) ทักษะความสามารถของเครือข่ายและผู้ประสานงานประสานงาน ทำให้การสร้างภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็ง ($\bar{x}=3.76$, $S.D.=0.548$) และเครือข่ายควรมีส่วนร่วมใน การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมโดยบูรณาการร่วมกับส่วนงานอื่น เช่น อปพร. ($\bar{x}=3.74$, $S.D.=0.746$) เครือข่ายและผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญต่อศูนย์ยุติธรรมชุมชนซึ่งเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวก ยุติธรรมอย่างทั่วถึง ($\bar{x}=3.72$, $S.D.=0.776$) การสร้างความร่วมมือของเครือข่ายยุติธรรม ชุมชนในพื้นที่เพื่อช่วยบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่ กระทำผิดซ้ำ ($\bar{x}=3.68$, $S.D.=0.765$) คณะกรรมการเครือข่ายและผู้ปฏิบัติงานทุกตำแหน่งมีการ ประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอยู่เสมอ ($\bar{x}=3.56$, $S.D.=0.642$) ตามลำดับ

2. ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ

2.1 **ด้านการบริหารจัดการ** พบว่ามีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาและความพร้อม ขั้นตอน การจัดทำแผนไม่มีกระบวนการที่เป็นทางการ เพียงแต่มีการประชุมพูดคุยและมอบหมายภาระงาน ตามกรอบภารกิจ จัดให้มีผู้ปฏิบัติงานประจำอยู่ที่ศูนย์หรืออยู่ที่จุดรับเรื่องของหมู่บ้าน หากมีการ ร้องเรียนจึงดำเนินการไกล่เกลี่ยหรือให้คำปรึกษา เช่น กรณีพิพาทที่ดิน การแต่งตั้งผู้จัดการมรดก สัตว์เลี้ยงเข้ามากินพืชผักที่ปลูกเสียหาย การทำรั้วปักแนวเขตที่ดินโดยไม่ได้แจ้งคู่อริ การเข้ามาจับ ปลาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของ เป็นต้น เครือข่ายยุติธรรมชุมชนต้องจดบันทึกรายละเอียดลง ในกระดาษเปล่า เนื่องจากไม่มีแบบฟอร์มอย่างเป็นทางการ หรือใช้แบบฟอร์มของหน่วยงานอื่น ทำให้การจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระบบ ยากต่อการสืบค้นและนำข้อมูลไปทำประโยชน์ต่อไป

2.2 **ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ** ยุติธรรมจังหวัดเป็นผู้อนุมัติหลักการและงบประมาณ ตามกรอบภารกิจของศูนย์ยุติธรรมชุมชน โดยจัดสรรงบประมาณในหลักการกว้าง ๆ ซึ่งยังห่างจาก บริบทของความต่างและปัญหาแต่ละพื้นที่ ด้วยสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น สถานการณ์โควิด-19 ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเพื่อปฏิบัติการตามนโยบายภาครัฐและควบคุมโรค การจัดอบรมให้กับ ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชน อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งยังไม่เพียงพอต่อการทำงาน

2.3 **ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน** ข้อจำกัดในเรื่องเศรษฐกิจและเรื่องปากท้องทำให้ ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับนักการเมืองท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท ในชุมชน ซึ่งบางครั้งอาจเกิดความเห็นต่างหรือมีความขัดแย้งลุกลามมาถึงความสัมพันธ์ของชุมชน จนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกับสถาบันหลักอื่น ๆ ในชุมชน

2.4 ด้านเครือข่ายการทำงาน ความเชื่อมั่นในงานยุติธรรมชุมชนของเครือข่ายและผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ขณะเดียวกันประชาชนส่วนใหญ่มองว่างานของยุติธรรมชุมชนทับซ้อนกับงานของหน่วยงานอื่น เช่น ศูนย์ดำรงธรรม ศูนย์ไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาท หรืองานปกครองของผู้นำชุมชน เป็นต้น ผู้ทำงานยังขาดความรู้ประสบการณ์

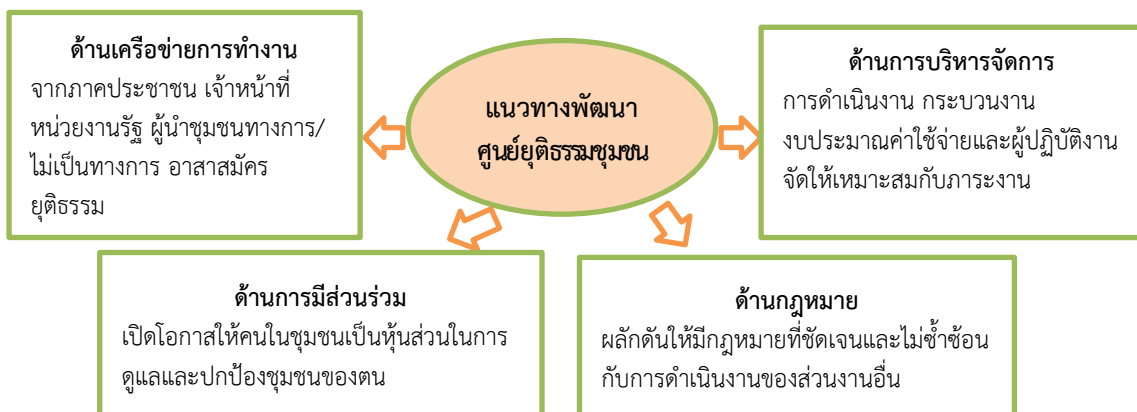
3. แนวทางการพัฒนางานยุติธรรมชุมชนของศูนย์ยุติธรรมชุมชน

3.1 ด้านการบริหารจัดการ : การดำเนินงาน กระบวนการ งบประมาณค่าใช้จ่ายและจำนวนผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับภาระงาน ทั้งนี้อาจจัดให้มีผู้ปฏิบัติงานประจำอยู่ที่ศูนย์หรืออยู่ที่จุดรับเรื่องของหมู่บ้าน โดยอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนในฐานะเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐ โดยใช้หลักการดำเนินงานได้แก่ ความโปร่งใสเป็นกลาง การประสานงาน การมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์ ความรู้ การลดขั้นตอน และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

3.2 ด้านกฎหมาย : ผลักดันให้มีกฎหมายที่ชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อนกับการดำเนินงานของส่วนงานอื่น รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง มีการติดตามตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อนำประเด็นปัญหามาแก้ไขหรือพัฒนาการดำเนินงาน

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน : เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นหุ้นส่วนในการดูแลและปกป้องชุมชนของตน ร่วมกันหาทางออกและแนวทางป้องกันปัญหาชุมชน และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3.4 ด้านเครือข่ายการทำงาน : ให้มีเครือข่ายยุติธรรมชุมชนและคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนมาจากภาคประชาชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ ผู้นำชุมชน อาทิจำนวน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางการและไม่เป็นทางการ อาสาสมัครยุติธรรมชุมชน จัดพัฒนาความรู้ประสบการณ์ให้เครือข่าย

ภาพที่ 1 แนวทางพัฒนาศูนย์ยุติธรรมชุมชน (จิรศักดิ์ บางท่าไม้ และสิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2564)

อภิปรายผล (Research Discussion)

1. ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลตำบลประทัดบุ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ และด้านเครือข่ายการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของจักกริน วรรณาม กฤษวรรธน์ โล่วชิรินทร์ และกษพร มุสิกบุญเลิศ (2562 : 163-193) พบว่า เงื่อนไขที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบล มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านชุมชน ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ และด้านเครือข่ายและผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น ภาครัฐควรมีนโยบายกำหนดให้ศูนย์ยุติธรรมชุมชนเป็นหน่วยงานหลักอำนวยความสะดวกยุติธรรมระดับชุมชน ผลักดันให้มีแผนปฏิบัติการระดับชุมชนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ขณะเดียวกันศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลต้องดำเนินนโยบายสร้างภาคีเครือข่ายและบริหารเครือข่ายกับชุมชนให้เกิดประสบการณ์ร่วมกัน สอดคล้องกับณัฐพงศ์ ปัทมโรจน์ (2558 : 392) พบว่า การใช้ทุนของสังคมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในชุมชน มี 3 ประเภท คือ 1) ทุนสังคม 2) ทุนมนุษย์ 3) ทุนวัฒนธรรม โดยทั้ง 3 ทุนที่กล่าวมานั้นเป็นทุนที่มีอยู่ในสังคมเป็นส่วนผสมที่สำคัญในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

2. ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบล ในการจัดทำแผนตามขั้นตอนที่กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มอบหมายนโยบาย โครงสร้าง และกรอบภารกิจงานยุติธรรมชุมชน แต่พบว่ายังมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาและความพร้อม 2) ด้านการสนับสนุนจากรัฐพบว่าการจัดสรรงบประมาณของโครงการในหลักการกว้าง ๆ ซึ่งยังห่างจากบริบทของความแตกต่างแต่ละพื้นที่ เช่น สถานการณ์โควิด-19 ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเพื่อปฏิบัติตามนโยบายภาครัฐและควบคุมโรค การจัดอบรมให้กับผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนขาดความต่อเนื่อง 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าประชาชนให้ความร่วมมือกับกิจกรรมทางสังคม แต่ด้วยข้อจำกัดในเรื่องเศรษฐกิจและเรื่องปากท้องจึงไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ และ 4) ด้านเครือข่ายการทำงาน พบว่า ความเชื่อมั่นในงานยุติธรรมชุมชนของเครือข่ายและผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมชุมชนไม่มั่นคง ส่งผลกระทบต่อความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานของเครือข่ายและผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ที่สมัครใจมาทำหน้าที่ เป็นต้น รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ประสบการณ์ สอดคล้องกับณัฐพงศ์ ปัทมโรจน์ (2558 : 96) พบว่า สมาชิกในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ภาครัฐจึงควรประชาสัมพันธ์ถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน และให้ความสำคัญกับการบูรณาการความรู้ระหว่างชุมชนกับภาครัฐ สอดคล้องกับจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ (2550) สอดคล้องกับ อรพินธ์ สุวัฒน์ปุระ (2551) ที่พบว่า การจัดอบรมพัฒนาศักยภาพที่มุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพต้องจัดขึ้นในพื้นที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลแห่งนั้น สอดคล้องงานของจุฑาทิพย์ สร้อยสำรี, (2556) พบว่า การควบคุมอาชญากรรมในชุมชนต้องอาศัยชุมชนเป็นหลักในการป้องกัน

แก้ไข การออกแบบการดำเนินงานในลักษณะหุ้นส่วนรับผิดชอบร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยมีศูนย์ ยุติธรรมชุมชนเป็นศูนย์กลางประสานงาน

3. แนวทางการพัฒนาระบบงานศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้เข้าถึงง่าย โดยการพัฒนาปรับปรุง กฎหมาย การบริหารงานและกระบวนการที่ชัดเจน การใช้ทุนชุมชนโดยผู้นำ เครือข่ายและ ประชาชนมีส่วนร่วมในฐานะเป็นหุ้นส่วน มีการปฏิบัติงานเชิงรุก โดยใช้หลักความโปร่งใส การมีส่วนร่วม การประสานงาน การประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ สอดคล้องกับงานของอัครกร ไชยพงษ์ และคณะ (2561 : 205) พบว่า แนวทางการพัฒนายุติธรรม ชุมชนของตำบลหนองโก อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น 1) การผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง 2) การนำภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ 3) การ ส่งเสริมและสร้างจุดเชื่อมต่อระหว่างสำนักงานยุติธรรมจังหวัด กระทรวงยุติธรรมกับชุมชน 4) จัดให้ มีเครือข่ายยุติธรรมชุมชนและคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนมาจากประชาชนมากกว่าเจ้าหน้าที่ หน่วยงานรัฐ และ 5) มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักที่มีกฎหมายรองรับการดำเนินงานที่ชัดเจนและ เป็นรูปธรรม ขณะเดียวกัน ศิริินภา ทรัพย์ไธ้ (2557) พบว่า ระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพจะนำไปสู่ กระบวนการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพและการจัดทำแผนพัฒนาองค์กร การคัดเลือกคณะกรรมการ และเครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน ต้องพิจารณาตามสัดส่วนโครงสร้างที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดและ พิจารณาคูณสมบัติที่เหมาะสม ได้แก่ ความรู้ความสามารถ ความน่าเชื่อถือ การยอมรับ จิตอาสา และการพัฒนาบุคลากรของศูนย์ยุติธรรมชุมชนอย่างต่อเนื่องให้มีความพร้อมทั้งองค์ความรู้และ ความสามารถที่เอื้อต่อสถานการณ์ของศูนย์ยุติธรรมชุมชนแต่ละแห่ง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. ศูนย์ยุติธรรมชุมชน สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเพื่อวางแผนในการบริหารจัดการ การจัดโครงสร้างและมีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน ซึ่งภาครัฐควรผลักดันนโยบายให้ศูนย์ ยุติธรรมชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในระดับท้องถิ่น เพื่อลดความซ้ำซ้อน ของหน่วยงาน สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยผลักดันให้มีแผนปฏิบัติการระดับชุมชนที่ชัดเจน และต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นภารกิจ คือ การแก้ไขระงับข้อพิพาทและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ไปพร้อมกัน สำนักงานยุติธรรมจังหวัดอาจเป็นผู้ขับเคลื่อนสำคัญในการสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านเวทีเสวนาและการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อจุดมุ่งหมายแรกคือการเข้าใจสภาพชุมชนและ นำมาสู่การจัดทำแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม

2. ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลควรสร้างภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐ ภาค ประชาสังคมและเอกชน เช่น เครือข่ายชุมชน เครือข่ายผู้ประกอบการ ที่สามารถสนับสนุนกิจกรรม ยุติธรรมชุมชนให้เข้มแข็ง

3. ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบล ควรดำเนินงานเชิงรุก สร้างการรับรู้ร่วมกันกับชุมชน เปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วม เช่น การรับรู้สถานการณ์และร่วมเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา การวางแผนกำหนดทิศทางพัฒนา การมีส่วนร่วมเป็นผู้จัดกิจกรรมในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน อันจะนำมาซึ่งความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนและความเชื่อมั่นในงานยุติธรรมชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาความสำเร็จของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลที่ได้รับรางวัลและเปรียบเทียบกับศูนย์ที่ไม่ได้รับรางวัล โดยถอดบทเรียน เพื่อค้นหาเงื่อนไข และตัวแบบที่นำไปพัฒนางานยุติธรรมชุมชน
2. ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่อาจค้นพบเงื่อนไขที่แตกต่างจากผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะประเด็นสาเหตุที่ขอใช้บริการหรือสาเหตุการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
3. ศึกษากฎหมายการคุ้มครองสิทธิผู้ได้รับผลกระทบและปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย
4. ศึกษาบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาบูรณาการการทำงานด้านศูนย์ยุติธรรมชุมชนร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมราชทัณฑ์. (2563). รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์. สืบค้น 12 กันยายน 2563, จาก <http://www.correct.go.th/stathomepage/>.
- กระทรวงยุติธรรม. (2560). ร่างพระราชบัญญัติยุติธรรมชุมชน พ.ศ. ... สืบค้น 24 ธันวาคม 2563 จาก กระทรวงยุติธรรม: <https://www.moj.go.th/view/9318>.
- จักกริน วรรณาม กฤษฎวรรณ โล้วชรินทร์ และกษพร มุสิกบุญเลิศ. (2562). เงื่อนไขที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลในจังหวัดขอนแก่น. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. 27(2), 163-193.
- จุฑาทิพย์ สร้อยสำรี. (2556). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. นิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ. (2550). การเปิดพื้นที่ยุติธรรมชุมชนเชิงสมานฉันท์ในสังคมไทย. การประชุมวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 5 เรื่องการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- ณัฐพงศ์ ปัทมโรจน์. (2558). ทูทางสังคมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: กรณีศึกษาศูนย์ยุติธรรมชุมชนพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ศิริินภา ทรัพย์โอ๊ะ. (2557). ปัญหาอุปสรรคในกระบวนการจัดการความขัดแย้งของศูนย์ยุติธรรมชุมชน กรณีศึกษาศูนย์ยุติธรรมชุมชนบ้านน้ำทวน ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ. (2563). รายงานผลดำเนินงานศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ. สุรินทร์: ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลประทัดบุ.
- สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ. (2562). ยุติธรรมชุมชน: กระบวนการยุติธรรมทางเลือกในสังคมไทย. งานประชุมวิชาการระดับชาติ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อรพินธ์ สุวัฒน์ปุระ. (2551). การจัดการความขัดแย้งและอาชญากรรมโดยชุมชนบ้านแม่ยางล้าน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อัศกร ไชยพงษ์ และคณะ. (2562). แนวทางการพัฒนายุติธรรมชุมชนของตำบลหนองโก อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น. วารสารสุทธิปริทัศน์. 32(103), 203-216.

